

Múltidéző

Modern világunkban sokszor elfeledkezünk arról, mi történt a múltban, és mi történt nem is olyan régen. Ma rendszerint a médiából tájékozódunk, szerezzük meg aktuális ismereteinket. Hatvan évvel ezelőtt is létezett újság, tévé és rádió, és kialakult egy új hírközlési rendszer: a hangos híradó, az utcán elhelyezett hangszórókkal. Korábban a kisbíró járta a falut, és dobolás mellett tájékoztatta a lakosságot. Innen ered a kifejezés: „közhírré tétetik”. Az elhangzott szövegek ma már kordokumentumok, mert egy letűnt korszakot tükröznek. Pillantunk vissza a történelemben hatvan évet, és nézzük meg, milyen aktuális kérdésekkel foglalkoztak a sopronkövesdiek 1953-ban. Amint akkor megfogalmazták, a hangos híradóra „a falunak nagy szüksége van. Ezáltal értesül az öt érdeklő rendeletről, tájékozódást nyernek az állataik eladásának, felvásárlásának helyéről és idejéről, az állami gondoskodás rájuk vonatkozó rendelkezéseiről és sok más egyéb közérdekű tudnivalóról.”

„Az általános iskola igazgatósága kéri a szülőket, hogy hétfőn este ½ 7 órakor az V.-VI.-VII.-VIII. osztályos tanulók szülői, kedden az I-II-III-IV. osztályos tanulók szülői jelenjenek meg az iskolában szülői értekezleten, ahol a tanulók félévi munkájáról számolnak be a nevelők. Az igazgató külön kéri a gyengébb tanulók szülőit okvetlen jöjjenek el, hogy megadhassuk a megfelelő útmutatást a további munka eredményességéhez. Ne féljenek a szülők, név szerint senkit sem fogunk megszégyeníteni.” (június 8.)

„Felhívjuk a lakosság figyelmét arra, hogy minden lakóház tulajdonos köteles a tűzvédelemre felkészülni. Minden lakóház tulajdonos kapujában 50 liter víz, egy szikracsapó, egy krámp készenlétben legyen. Cséplési időszak alatt köteles a gazdálkodó behordásnál asztagonként 200 liter vizet, a cséplés ideje alatt pedig 500 liter vizet a helyszínen tartani.” (július 1.)

„A kultur otthon minden olvasni szerető gazda számára biztosítja a sajtót és a legkorszerűbb irodalmat. Aki olvasni akar minden este hét órától 11 óráig olvashat.” (július 3.)

„Felhívjuk a ló és ökörfogatós gazdákat, hogy a Vejkei utépítésnél fuvarozással 140–160 ft. kereseti lehetőség nyílt. Akik fuvarozni akarnak, azok jelentkezzenek a községi Tanácsnál. Amennyiben jelentkező nem akadna hivatalos uton lesz kirendelve mindennapra 2 fogat. A kirendelt fuvarosok 50 %-al kevesebb bért kapnak mint akik önként jelentkeznek. A község a Vejkei utépítéshez 250 m/3 kavicsot kell kiszállítani.” (július 3.)

„Értesítjük a lakosságot, hogy holnap tüzoltó gyorsasági verseny lesz, ami riadóval kint jelzéssel lesz jelentve. A lakosság ne ijedjen meg, mert csak gyakorlatilag lesz megtartva. Kérjük a közelben lévő lakosságot, hogy a versenyben a tüzoltóságot segítse a szerelésben. Továbbá a tüzoltó parancsnok kéri az összes. tüzoltót, hogy ma este 7 órára a szertárnál fontos ügyben jelenjenek meg.” (július 14.)

„Értesítjük a község lakosságát, hogy a Minisztertanács ma este 8 órakor rádión fontos bejelentést tesz. Felkérjük az összes rádiótulajdonosokat, hogy rádiójukat a fenti időben bocsássák a község lakosságának rendelkezésére. A rádió tulajdonosok a fenti időben rádiójukat helyezték ki az utca ablakba, hogy minél többen hallgathassák a Minisztertanács fontos bejelentését. A Franciska uton szintén holnap délután 1-órakor a dió nyilvános árverésén a legtöbb ígérőnek el lesz adva. A vételárat azonnal fizetni kell.” (szeptember 27.)

Kelemen Dávid

Forrás: Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára. XXIII/724. Sopronkövesd Községi Tanács VB 1950–1960. 3. d. Hirdetmények 1953.

Helyesbítés: Előző számunk Múltidéző rovatában Zselenkó Gábor helyett Zselenkó András nevét tüntettem fel. Elnézést kérek az érintettektől!

Találós

A tél beköszöntével, a régi időkben nem akadt annyi tenni-való a ház körül, mint az év többi szakában. Az állatok ellátása mellett, ami a napi rutin része volt, csak kisebb munkák akadtak, hiszen a földeken ilyenkor nem tudtak dolgozni az emberek. Disznóölések, fonók, kukoricafosztók, tollfosztók ideje volt ez. Rendszerint kalákában végezték ezeket a feladatokat is, ami azt jelenti, hogy összehívták a rokonokat, ismerősöket, hogy közösen, a „több kéz hamarabb végez” elvén előbb elkészüljenek. Persze az sem számított utolsó szempontnak, hogy közösen, társaságban még a munka is jobban esett.

Ezek az összefüggések kiváló lehetőséget biztosítottak a falusi hírek áramlásának, esetleg pletykák terjedésének. Megesett, hogy mulatságba torkollott az este, de még gyakoribb volt, hogy egymás szórakoztatására mesélésbe fogtak. Előkerültek a tündérmesék, a mondák, a helyi eseményekhez, személyekhez kötődő jellegzetes vicces történetek. Ilyen gyűjteménnyel már mi, kövesdiek is büszkélkedhetünk Szalai né Rózsa Katalinnak és Szalay Katalinnak köszönhetően, hiszen Cifra pacó metelő... - Anekdoták és fotók Sopronkövesdről címmel a 2009-es évben megjelent egy válogatás.

E történetek mellett előkerültek olyan játékok is, melyeket munkavégzés közben is lehetett játszani. Hogy mik ezek? Hát a találósok.

A találós kérdésnek két fajtáját ismerjük. Az egyik a tudáspróba, amelynek megfejtése a templomban, iskolában és a hétköznapi élet során megszerezhető ismereteket igényelte, de szükség volt egy jó adag furfangra is. A másik fajtája a tréfás kérdések. Pl.: Mikor fél a nyúl? (Amikor kétfelé vágják.) A találós kérdések megfogalmazása mindig rövid, tömör, csattanós, gyakran kétértelmű, pikáns tartalmú.

Aki szeretne mélyebben elmerülni hagyományos népi rejtvényeink világában, figyelmébe ajánlom Vargha Katalin: Találós kérdések - 1295 hagyományos magyar szóbeli rejtvény című könyvét.

Addig is, míg nem sikerül kézbe venni a fenti kötetet, egy kis ízelítő: Mi az, fekete kisasszony hófehér szobába, vékonyat, vastagot dugnak a lukába?

Dani Krisztina

Forrás: Magyar Néprajzi Lexikon találós kérdés szócikk:

<http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/5-323.html>